

Recenzja

CREU CASAS, MONTSERRAT BRUGUÉS & ROSA M. CROS. 2001. **Flora des briòfits dels Països Catalans. I. Molses**. 278 str., 76 ryc. Opr., format 24,7 × 17,3 cm. Institut d'Estudis Catalans, Secció de Ciències Biològiques, Barcelona. Cena: 29 USD. ISBN 84-7283-583-9.

Gdyby ktoś próbował zestawiać kraje, które osiągnęły największy postęp w badaniach naukowych, to w przypadku briologii pierwsze miejsce w takim rankingu ponad wszelką wątpliwość przypadłoby Hiszpanii. Jeszcze do niedawna hiszpańska briologia była kojarzona tylko z jednym nazwiskiem – C. Casaresa-Gila, autora wydanej w 1919 r. Flory wątrobowców i w 1932 r. Flory mchów tego kraju. Ostatnie 3 dekady przyniosły żywiołowy rozwój hiszpańskiej briologii, znaczone licznymi odkryciami florystycznymi i taksonomicznymi dla brioflory Półwyspu Iberyjskiego, które były dziełem licznych briologów młodego pokolenia z różnych ośrodków akademickich. Spośród nich na czoło wysuwa się Instytut Kataloński w Barcelonie, gdzie od wielu lat prowadzi badania Creu Casas, dziś emerytowana profesor i wychowawczyni licznych zastępów młodych hiszpańskich briologów. Właśnie ona, wraz z dwiema swymi uczennicami, jest autorką omawianego klucza do oznaczania mchów Katalonii.

Katalonia jest jednym z 17 regionów autonomicznych Hiszpanii, położonym w strefie nadbrzeżnej Morza Śródziemnego w północno-wschodniej części kraju. Jest to bardzo zróżnicowany i urozmaicony krajobrazowo obszar, na którym swe wybitne piętno wyciskają Pireneje i Góry Katalońskie, dzięki czemu jest on wyjątkowo bogaty pod względem florystycznym. Na tym stosunkowo niewielkim obszarze rośnie aż 880 gatunków mszaków, co w przybliżeniu stanowi 85% brioflory całego Półwyspu Iberyjskiego. Omawiana książka jest pierwszą częścią klucza do oznaczania mszaków Katalonii (wraz z Walencją i Balearami), poświęconą mchom.

W części wstępnej zestawione są klucze do oznaczania rodzajów w sztucznych grupach podług wyróżniających je wybitnych i łatwych do określenia cech morfologicznych. W części systematycznej natomiast znajdują się krótkie opisy rodzajów i klucze do oznaczania gatunków oraz wybitnych podgatunków i odmian. Nie ma tu w zasadzie opisów gatunków, a zastępują je rozbudowane partie kluczy. Dla każdego gatunku podane są najważniejsze synonimy oraz dane o lokalnym rozmieszczeniu. Podstawowe cechy diagnostyczne każdego gatunku zilustrowane są dobrymi rycinami kreskowymi.

Autorki bardzo starały się uwzględnić wszystkie najnowsze koncepcje taksonomiczne, co nie znaczy, że wybrały akurat najbardziej trafne rozwiązania. Dla przykładu, z jednej strony akceptują zrewidowaną koncepcję rodzaju *Drepanocladus* (Müll. Hal.) G. Roth, ale z drugiej strony prezentują bardzo archaiczne i konserwatywne ujęcia rodzajów *Amblystegium* Schimp., *Thuidium* Schimp. czy *Hylocomium* Schimp. Nazewnictwo taksonów jest z małymi wyjątkami poprawne, chociaż właściwymi autorami nazwy *Amblyodon delbatus* nie są Bruch i Schimper tylko Palisot de Beauvois, a *Pseudephemerum nitidum* Loeske, a nie Reimers. W sumie na obszarze objętym Florą rośnie 666 gatunków mchów, a na specjalną uwagę zasługuje uwzględnienie licznych, opisanych ostatnio gatunków z rodzajów *Schistidium* Bruch & Schimp. i *Orthotrichum* Hedw.

Książka napisana jest wprawdzie w języku katalońskim, ale biorąc pod uwagę jego duże podobieństwo do języków łacińskiego i hiszpańskiego jej tekst jest łatwo zrozumiały, a dużym ułatwieniem dla użytkowników może okazać się słowniczek terminologiczny, w którym wszystkie terminy w języku katalońskim mają swe odpowiedniki w języku hiszpańskim. W sumie jest to bardzo cenny i potrzebny klucz, gdyż z obszaru śródziemnomorskiego brak jest nowoczesnych Flor mchów, a właśnie tu dokonuje się ostatnio najwięcej znaczących odkryć tych roślin w Europie. Książka jest bardzo starannie i elegancko wydana i mimo stosunkowo niewielkiej objętości zawiera wiele cennych informacji. Dlatego każdy badacz mchów europejskich powinien czym prędzej dokonać zakupu tej skądinąd ważnej Flory. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołańska 15/25, PL-30-619 Kraków, Polska.